

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 1. Vtrum peccatum veniale sine poenitentia remitti possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

QVÆSTIO LXXXVII.

De remissione venialium peccatorum.

In Quatuor Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Virum peccatum veniale sine pœnitentiâ remitti possit?

Varias
sententia.

Sunt hic quatuor sententiæ. Prima Scoti dist. 21. quæst. 2. remitti peccata venialia per quoduis opus meritorium hominis iusti, quod magis placeat Deo, quàm displiceant venialia, relatum ad hanc remissionem impetrandam. Secunda Durandi dist. 16. quæst. 2. ubi requirit formalem pœnitentiã: vult tamen sufficere attritionem. Tertia est quorundam recentiorum, qui dicunt requiri perfectam contritionem, qualis requiritur ad remissionem peccati mortiferi: sufficere tamen interdum, scilicet quando peccata venialia memoriæ non occurrunt, contritionem virtualement. Quarta est D. Thomæ, requiri pœnitentiã actualem, vel virtualement extra vsum Sacramenti, non tamen perfectam contritionem.

Pro solutione: Suppono, post actum peccati venialis permanere in homine non solum reatum, id est, obligationem, seu debitum pœnæ; sed etiam culpam habitualement, id est, maculam quandam & labem animæ, quæ eius munditiem contaminet, quamuis hæc leuis sit, & facillè delebilis; nec destruat eius supernaturalem pulchritudinem, sed veluti iniecta macula contaminet. Unde differt hæc macula à labe peccati mortiferi; quæ & fecidissima est, & suapte naturâ indelebilis, & totam pulchritudinem supernaturalem animæ destruens. Nunc

Non quous
opere
meritorio
remittuntur
venialia.

Dico Primò, Etsi Scoti sententiã non sit improbabili, probabilius tamen est, nõ quouis opere meritorio remitti peccata venialia, quamuis ad horum remissionem dirigatur.

Probatur Primò, Quia multa opera bona possunt consistere cum affectu peccati venialis; ergo per illa non remittitur. Probatur Consequentia, Quia nihil expellitur, nisi per suum contrarium. Nec sufficit, si dicas, opus meritorium contrariari illi, quatenus ad illud delendum refertur: nam hæc relatio non facit ipsum opus magis contrarium, quàm per se fit, cum illud non immutet.

Probatur Secundò, Si quouis opere meritorio ad id relato remittitur peccatum veniale: ergo nunquam in homine iusto remittitur culpa venialis per Sacramentum Pœnitentiæ. Patet Consequentia, Quia voluntas confitendi in homine iusto est meritoria, ac proinde semper remitteretur per hanc voluntatem ante Sacramentum: quod videtur esse contra communem sensum, seu estimationem fidelium.

Probatur Tertio, Homo plerumque esset sine omni peccato veniali, nã sæpe iusti faciunt aliquid boni operis meritorij. Quod non videtur satis consentaneum illi sententiæ: 1. Ioannis 1. vers. 8.

Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus.

Dices: Quoduis opus bonum in homine iusto meretur gratiam, & vitam æternam: ergo multò magis remissionem peccati venialis, præsertim si ad eam ordinetur.

Respondeo Negando Consequentiam: Ratio est; Tum quia omne opus bonum supernaturale ex naturâ suâ ordinatur ad præmium vitæ æternæ, non ad remissionem peccati venialis: tum quia peccato veniali, cum sit offensio quædam Dei & iniuria, debetur satisfactio, seu compensatio: atqui non quoduis meritum est satisfactio pro peccato, quia neque corrigat voluntatem circa peccatum, neque repugnantiam habet cum iniuriâ. Unde patet hanc rationem non valere à maiori ad minus: quia vita æterna, etsi sit maius quid, quàm remissio peccati venialis, tamen est diuersæ rationis.

Dico Secundò, Ad remissionem peccati venialis requiritur semper aliqua pœnitentiã; non tamen expressa & formalis, quæ quis doleat de illo, sed interdum sufficit implicita seu virtualis.

Prior Pars Probatur Primò, Quia Scriptura ad remissionem peccatorum passim requirit pœnitentiã; loquitur autem in genere de omnibus peccatis, quamuis principaliter de mortiferis: ergo requirit aliquam pœnitentiã venialium. Confirmatur: Quia Apocal. 2. Spiritus sanctus imperat pœnitentiã quibusdam Episcopis ob quædam peccata venialia, & nisi faciant, minatur vindictam.

Probatur Secundò, Ex D. Augustino epist. 48. sub finem; *Nec quemquam putes ab errore ad veritatem, vel à quoquam seu magno seu paruo peccato ad correctionem suæ pœnitentiæ posse transire.* Et lib. de vera & falsa Pœnitentiã cap. 8. *Pœnitentiã assidue peccanti, assidue necessaria est: in multis enim offendimus omnes, quæ quotidie remittuntur, si semper deplorentur.*

Alterâ Pars Probatur: Ad remissionem peccatorum mortalium aliquando sufficit implicita pœnitentiã, nempe quando memoriæ non occurrunt, vt supra dictum est: sufficit enim actus charitatis, qui eius sit conditionis, vt si peccatum memoriæ occurreret, illud propter Deum detestaretur: ergo in simili casu, & quidem multò magis, sufficit implicita pœnitentiã ad remissionem peccati venialis.

Dico Tertio, Ad remissionem peccati venialis non videtur sufficere quæuis attritio etiam in homine iusto.

Probatur Primò, Quia alioqui nunquam remitteretur culpa venialis per Sacramentum Pœnitentiæ in homine iusto, sed semper per attritionem præcedentem, quæ requiritur vt necessaria dispositio ad hoc Sacramentum. Quod videtur contra communem sensum fidelium Doctorem & indocto.

Obiectio
soluitur.Ad remissio
bonum ve
nialis pec
cati semper
requiritur
aliqua pœ
nitentiã.Non tamen
sufficit
quæuis at
tritio, etiã
in iusto.

& indoctorum, qui hæc peccata confitentur, vt absoluantur à culpa.

Secundò, Qui dolet de peccato veniali ob turpitudinem peccati, vel ob pœnam quam metuit, non dolet sicut oportet ad reconciliationem; quæ requirit, vt doleas de peccato, quatenus aliquo modo Deum offendit: ergo hæc attritio non sufficit per se ad remissionem peccati venialis.

Tertiò, Peccatum veniale verè offendit Deum, iuxta illud, *In multis offendimus omnes*: quamuis non ita grauer, vt dissoluat amicitiam: ergo peccator debet de eo dolere, quatenus ipsum offendit. Patet Consequentiã: Quia alioquin non doletet de eo, quod est præcipuum in peccato, scilicet de offensione Dei: ac proinde non quantum satis est ad remissionem: ergo attritio, quæ est dolor de peccato ob turpitudinem, vel ob pœnam impendentem, non sufficit ad remissionem. Confirmatur: Quia talis attritio non dolet de peccato, vt habet ordinem ad Deum: ergo non est iusta compensatio pro offensione in Deum.

Dico Quartò: Ad remissionem peccati venialis non requiritur perfecta contritio: sed sufficit, & necessaria est quædam contritio imperfecta. Prior Pars Probat: Quia contritio perfecta sufficit ad remissionem peccati mortiferi, vt omnes concedunt: atqui non est credibile Deum exigere tantam satisfactionem pro peccato veniali, quantum pro mortifero: ergo non exigit contritionem perfectam. Quod confirmatur exemplo humano: Princeps enim non tantam exigit satisfactionem & dolorem ab amico, qui leuiter illum offendit saluã amicitia, quantum ab eo qui grauer ter offendit, ita vt inimicitiam contraxerit, vt à proditore, vel inimico, id enim esset contra equitatem: nam compensatio iniuriæ debet suo modo iniuriæ commensurari.

Vt autem Secunda Pars intelligatur, & probeatur: Notandum est, vtrumque peccatum & mortale & veniale offendere Deum, ac proinde de vtroque dolendũ, quatenus est offensus Dei: alioquin non doletur de eo, vt oportet ad reconciliationem, vt dictum est. Verũ quia peccatũ mortiferũ sic offendit Deum, vt amicitiam eius euerat, & bonum creatum illi quodammodò anteponat, ideo de eo dolendum tanquam de summo malo, & ex perfecto affectu amicitia, quo Deus diligatur super omnia, vt hac ratione & amicitia instauretur, & Deus omnibus rebus anteponatur: sic enim fit compensatio, non quidem ex æquo, tamen secundum conuenientem proportionem. Per peccatum autem veniale, etsi Deus offendatur, amicitia tamen non dissoluitur, nec creatum bonum Deo anteponitur. Vnde non est necesse, vt de eo doleas ex amore Dei super omnia, sed sufficit vt ex aliquo affectu beneuolentiæ seu charitatis erga Deum doleas.

Confirmatur: Quia non omnis affectus beneuolentiæ, seu charitatis erga Deũ est dilectio Dei super omnia: (non enim necesse est omnem beneuolentiam erga Deum ad hanc perfectionem pertinere:) similiter nec omne odium peccati, quatenus est iniuria Dei, est odium peccati super omne malum: ergo dantur quidã affectus erga Deum, & odia seu dolores de peccatis, quatenus sunt iniuria Dei, minoris perfectionis: atqui hæc sufficiunt ad peccati venialis remissionem; nam debitam cum eã proportionem habent. Peccatum

enim veniale, etsi sit quædam Dei offensus, non tamen est summum malum, nec perimit diuinam amicitiam; nec præponit creaturam Deo, sicut peccatum mortale: ergo ad eius compensationem non est necesse dolere de eo, tanquam de summo malo; aut ex perfecta dilectione qua Deus omni bono anteponatur, & amicitia redintegretur. Est autem hic dolor imperfecta quædam contritio, insufficiens quidem ad remissionem peccati mortiferi extra Sacramentum; tamen ad remissionem peccati venialis est species quædam attritionis, multum accedens ad naturam contritionis; cum habeat quodammodò idem obiectum formale; quamuis non eodem modo in illud tendat: nam aliã affirmatione tum intellectus tum voluntatis tendit perfecta contritio in peccatum, aliã tendit hæc attritio: sicut alio modo amatur aliquid vt finis, alio vt simplex bonum, quod non concipitur vt finis. Hoc modo intellige Doctores, qui dicunt requiri contritionem ad remissionem peccati venialis: vt Richardus dist. 21. artic. 3. quæst. 1. & quidam alij: loquuntur enim de contritione in genere. Eadem videtur mens D. Thomæ hoc art.

Quæ sit
Imperfecta
Contritio.

D V B I V M.

Quomodo remittatur culpa venialis, in qua quis ex hac vita discedit?

Loquor autem de remissione culpæ, non pœnæ. Constat enim pœnam non remitti, nisi eius perpeffione, vel aliorum suffragijs. Omissis varijs sententijs.

Respondeo, Remitti per formalem pœnitentiam ex perfecta dilectione manantem. Nam anima iusti statim post mortem cognoscit suum statum, & omnes culpas quibus adhuc est contaminata: ergo ex dilectione Dei concipit de illis formalem pœnitentiam, easque quatenus Deum offendunt, detestatur. Patet Consequentiã: Quia statim fertur dilectione in Deum, cum nihil habeat impedimenti, & simul clarè cognoscat has culpas Deo displicere. Colligitur hæc sententia ex D. Thomæ quæst. 7. de Malo, art. 11. & supposita fide, ratio naturalis id conuincit.

Dices: Anima post hanc vitam non potest amplius mereri: ergo nec impetrare remissionem culpæ.

Respondeo Primò, Non posse amplius mereri aliquid, quod pertineat ad præmium essentialè, scilicet gradum aliquem gratiæ vel gloriæ: nihil tamen verat, quin possit mereri aliquid accidentarium, scilicet sublationem alicuius impedimenti; qualis est culpa venialis. Ita D. Thomas in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 3. ad 4.

Respondeo Secundò, Illam pœnitentiam non habere rationem meriti, sicut nec orationes Sanctorum, quia sunt extra statum merendi: habet tamen rationem dispositionis contrariæ peccato, vel etiam iustæ compensationis, quã posita, Deus culpam illam remittit. Nihil tamen per hoc condonatur de pœnã; alioqui multiplicatis huiusmodi actibus tota pœna tolleretur, quod falsum est: nam hæc non tollitur, nisi ipsa solutione per pœnas purgatorias. Ita D. Thomas loco citato de Malo, quæst. 7. art. 11.

An, & quomodo post mortem possit anima aliquid mereri.

Non est necessaria perfecta contritio, sed imperfecta.

Conuenientia & distinctio conuenientiæ peccati mortalis & venialis.

8
An ad remissionem
singula
peccata
mortalia
rememoranda
sint.

Notandum est Primò: Id, quod D. Thomas in Corpore ait, ad remissionem peccati mortiferi requiri, vt homo diligentiam præstet ad singula peccata mortifera rememoranda, vt singula detestetur; intelligendum esse, supposito præcepto confessionis. Nam alioqui non est necessaria singulorum commemoratio, cum possit homo generatim vitam præteritam detestari, & proponere emendationem; vt patet in multis qui subito iustificati fuerunt. Valdè tamen illa commemoratio est utilis ad perfectiorem dolorem concipiendum.

Notandum Secundò, in responsione ad 2. Martyriū purgare ab omni peccato mortali & veniali, nisi actualiter inuenerit voluntatem peccato inhaerentem: quod intellige, si tamen antè præcesserit saltem attritio, vt supra dictum est: alioqui non poterit villo modo delere peccatum mortiferum; & credibile, nec veniale: quia sine aliqua penitentia & voluntatis retractatione non est remissio.

ARTICVLVS II.

*Virum ad remissionem peccati
venialis requiratur gratia
infusio?*

Ratio
D. Thomæ
R Espondetur, Non requiri. Fundamentum D. Thomæ est, quia non quouis actu charitatis, quo remittitur peccatum veniale, etiam augetur gratia. Itaque cum ad remissionem peccati venialis solum requiratur aliquis motus gratiæ vel charitatis ipsi repugnans, non requiritur gratiæ infusio.

Dissolutio
Verum hoc fundamentum D. Thomæ est parū firmum. Imò contrarium est multò probabilius, vt ostensum est l. 2. q. 114. art. 8. Ratio est, Quia omnis actus, quo remittitur peccatum veniale, est etiā meritorius augmenti gratiæ, vt D. Thomas, & omnes ferè Doctores admittunt. Et colligitur apertè ex Tridentino sess. 6. c. 10. Quòd si est meritorius augmenti gratiæ: ergo hoc augmentum statim infunditur, dum fit opus; & consequenter, dum fit remissio peccati venialis. Nō enim est vlla ratio huius augmenti differendi. Quodcumque enim aliquid meremur, Deus illud non differt, nisi quia vel pertinet ad præmium alterius vite, sicut est visio Dei & immortalitas; vel quod nondum expedit nobis. Atqui augmentum gratiæ semper est valdè expediens, & pertinet ad statum huius vite. Cur ergo Deus illud differat?

Dices: Deus expectat, vt elicias actum intensiorem, quàm sit habitus, & tunc dabit augmentum.

Sed contrà: Quid si tota vitā non faciam actum intensiorem, sed omnes sint pares ipsi habitui gratiæ; non crescā in virtutibus? Deinde, Non est verisimile, Deum exigere actum habitu intensiorem, vt conferat augmentum gratiæ, cum ne in patria quidem actus sint futuri suis habitibus intensiores. Tertio, Actus boni agunt meritorie ad augmentum habituum: non est ergo opus illā philosophiā, quā statuitur actus non augere habitum, nisi eo sit intensior: hoc enim solum locum habet in actibus virtutum acquisitarum, qui non meritorie, sed physice & effectiue augent suos habitus.

Respondeo & Dico Primò: Remissionem peccati venialis per se primò non postulare gratiæ infusionem, quia non extinguit charitatem, nec diluit amicitiam, sed salua charitate committitur: vnde sine nouā charitatis infusione, quantum est ex se, tolli potest. Nam gratia, quæ antè inerat, posita dispositione peccato veniali repugnante, diuinitus ordinari potest ad eius deletionem.

Dico Secundò, Vt remissio peccati venialis perfecto modo fiat, valdè probabile est requiri gratiæ infusionem.

Probatur Primò, Quia alioqui, quando quis iustificatus est & mundatus à peccato veniali, nō erit mens eius aliter disposita, quàm antè; ac proinde illa remissio fiet solum per extrinsecam condonationem, & nudam non imputationem: qui modus condonationis est imperfectus: nam per eam mens non conformatur intrinsecè diuinæ legi.

Probatur Secundò, Quia peccatum veniale non remittitur, nisi infundatur gratia, vt patet ex iam dictis: ergo illa gratia debebit formaliter peccatum veniale. Patet Consequentia: Quia illa gratia datur ad dispositionem repugnantem peccato veniali, ac proinde ipsa quoque peccato veniali repugnat: nam respondet suæ dispositioni.

Probatur Tertio, Peccatum veniale relinquit in anima labem & maculam quandam: atqui hæc non tollitur formaliter per actum contritionis imperfectæ, sed solum tollitur dispositiue: sicut macula peccati mortalis non tollitur formaliter per actum perfectæ contritionis, sed solum tollitur dispositiue: ergo formaliter tollitur per gratiam respondentem illi dispositioni. Confirmatur, Quia habitualis macula per habitualement quoque pulchritudinem tolli debet.

Dices: Is, cui in Baptismo non est remissum peccatum veniale, eò quòd eius affectum adhuc retineret, accipit illius remissionem per attritionem quam habet post Baptismum, & tunc vi Baptismi deletur illa culpa sine nouā gratiæ infusione ad huius deletionem ordinatā: ergo hæc remissio non fit formaliter per gratiæ infusionem.

Respondeo, In hoc casu esse quiddam particulare, eò quòd iam antè gratia sit collata ad huius peccati remissionem: sed quia tunc deerat legitima dispositio, nempe displicentia, quæ necessaria erat, vt illa gratia hunc effectum formalem tribueret, & peccati venialis labem deleteret; idè postea dispositione accedente potest illa prior gratia ad hoc se extendere. Effectus enim formalis secundarius potest interdum separari à forma; vt visibilitas à colore. Idque facile intelligi potest, quando ille effectus per se non est quid reale, sed solum quid morale; vt remissio culpæ.

DVBIUM.

*Virum quoties gratia homini infunditur
toties etiam peccata venialia
remittantur?*

Respondeo & Dico Primò: Illa non remittuntur, quorum quis affectum retinet, dum gratia infunditur. Ratio est, Quia repugnat peccatum remitti, dum actu est.

Dico